

V Bratislave, 8. decembra 2022

Pri liečbe transrodových mladých ľudí volia Švédci opatrnejšie kroky. Preferujú psychoterapiu

Zhrnutie aktualizácie usmernenia Švédskej národnej rady pre zdravie a blaho¹

Švédci vydali nové usmernenia pre liečbu mladých ľudí s rodovou dysfóriou vo februári 2022. Obmedzujú hormonálnu liečbu a odporúčajú psychoterapiu.

Švédska národná rada pre zdravie a blaho (Socialstyrelsen The National Board of Health and Welfare) aktualizovala usmernenia zdravotnej starostlivosti **pre deti a mládež do 18 rokov²** s rodovou dysfóriou/nesúlalom vo februári 2022, kedy prijala 14 odporúčaní s odôvodneniami.³ Odkazujú na nedávne systematické preskúmanie dôkazov, na základe ktorých došli k záveru, **že je málo kvalitných dôkazov pre hormonálnu liečbu mladých s touto poruchou, a teda že hormonálna liečba môže predstavovať značné riziko.** Namiesto nej preferujú a odporúčajú psychoterapiu. Hormonálnu liečbu dokonca úplne zakazujú pre mladých ľudí, ktorí sa identifikujú ako nebinárni, a to aj vo výskumnom prostredí.

Švédci zaznamenali, že medzi mladými ľuďmi, ktorí prešli tranzíciou v posledných rokoch, pribúdajú správy o túžbe po detranzícii a ľútosti s tranzíciou. Zdôrazňujú tak, že je potrebné zaobchádzať a liečiť mladých s rodovou dysfóriou s dôstojnosťou a rešpektom poskytujúc vysokokvalitnú, na dôkazoch založenú zdravotnú starostlivosť, ktorá prioritizuje dlhodobé a nielen krátkodobé zdravie a blaho. **Okrem toho uvádzajú, že formácia identity v mladosti je vyvíjajúci sa proces a zažitie prirodzenej puberty je dôležitým krokom vo vývoji celkovej aj rodovej identity.** Vzhľadom na to, že je zmena pohlavia celoživotná a nezvratná, švédska rada

---

¹ Informácie čerpáme z článku organizácie SEGM Society for Evidence Based Gender Medicine – SEGM. (2022, 27. február). *Summary of Key Recommendations from the Swedish National Board of Health and Welfare (Socialstyrelsen/NBWH)*. <https://segm.org/segm-summary-sweden-prioritizes-therapy-curbs-hormones-for-gender-dysphoric-youth> [cit. 23. 11. 2022].

² Ďalej aj ako mladí ľudia.

³ Zhrnutie usmernení, ktoré vydala priamo švédska rada nájdete tu: NBWH. (2022, 14. marec). *Care of children and adolescents with gender dysphoria Summary*. <https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/kunskapsstod/2022-3-7799.pdf>

dospela k záveru, že riziká hormonálnej liečby a tranzície prevažujú nad potenciálnymi prínosmi.

„Nemilo nás prekvapuje, že na Slovensku niektoré médiá strmhľav prinášajú rôzne témy bez reflexie, dát, analýz alebo vyjadrení odborníkov. O transsexualite, hormonálnej liečbe či zmene pohlavia odstránením pohlavných orgánov máme len žalostne málo informácií, čo dokazuje aj nedávne prehodnocovanie usmernení o liečbe mladých ľudí s rodovým nesúlalom vo Švédsku. No aj napriek tomu rôzne články v médiách píšú o daných témach, akoby sme nemali mať žiadne pochybnosti a bez námietok ich museli prijať ako fakty. Na vytváranie akýchkoľvek záverov však najskôr potrebujeme zvažovať riziká a prínosy a poriadne problematiku preskúmať. Chýba nám vzájomný dialóg medzi odborníkmi aj laickou verejnosťou,“ hovorí predsedníčka Fóra života Marcela Dobešová.

Novými usmerneniami vo Švédsku **obmedzili nárok na zmenu pohlavia u mladých pomocou hormonálnej liečby (blokátorov puberty, cross-sex hormónov)**, pričom ju dovoľujú len vo výnimočných prípadoch a na výskumné účely, a aj to len v prípadoch, keď sa transrodová identita objavila už v útlom detstve a spôsobuje pacientovi značné utrpenie. Namiesto hormonálnej liečby **odporúčajú psychiatrickú starostlivosť a rodovo-exploračnú psychoterapiu**, aby zabránili, že tranzície prinesú viac utrpenia než prospechu.

Švédska rada odporúča **opatrnejší prístup**, ktorý uprednostňuje **neinvazívne zásahy** z nasledujúcich dôvodov:

1. **Nemáme dostatok dôkazov bezpečnosti a úspešnosti metódy hormonálnej liečby ako riešenia rodového nesúlalu**, aby sme mohli robiť závery.
2. **Nie je dostatočne zanalyzovaný a pochopený výrazný nárast** množstva mladých ľudí s rodovou dysfóriou počas dospievania (a veľký nepomer žien s touto poruchou oproti mužom).
3. Objavili sa nové poznatky o detranzícii a **lútosti spojenej s tranzíciou**, ktorej miera bola predtým podhodnotená.

Kľúčovým predpokladom pre hormonálnu liečbu mládeže musí byť nástup rodového nesúlalu pred pubertou, jej trvanie minimálne 5 rokov, pričom pretrváva do obdobia dospievania

a spôsobuje pacientovi jasné utrpenie a funkčné poruchy. Pacientovi tak **nemôže byť viac poskytnutá hormonálne liečba, ak je len jeho želaním či túžbou**. Ďalej švédska rada určila, že mladí ľudia, ktorí sa **identifikujú ako nebinárni nebudú mať nárok na hormonálnu liečbu ani vo výskumnom prostredí**.

Švédi tak vo svojom usmernení prichádzajú s úplne opačnými odporúčaniami a zisteniami než napríklad World Professional Association for Transgender Health, ktorá presadzuje, aby bola poskytnutá hormonálna liečba len na základe túžby pacienta a aby bola dostupná všade. Švédi to vyhodnocujú ako rizikové a v oblasti transsexuality a jej liečenia sa vracajú späť k opatrnejším postupom.

Fórum života je ľudsko-právnou organizáciou v otázkach ochrany ľudského života. Je platformou 49 pro-life a pro-family organizácií a jednotlivcov od roku 2001. Svojimi aktivitami scitlivoje verejnú mienku v prospech života, pozitívne komunikuje hodnotu života a ľudskú dôstojnosť a navrhuje systémové riešenia v oblasti ochrany ľudského života a jeho dôstojnosti. Pôsobí v regiónoch Slovenska, v teréne, v poradných orgánoch a v medzinárodných organizáciách. Aktivity a projekty Fóra života sú zamerané na osvetu, prevenciu a na konkrétnu pomoc. Vytvára sieť pomoci a zároveň rôznymi aktivitami konkrétne pomáha najmä ženám a rodinám.

Fórum života je zakladateľom alebo spoluzakladateľom neziskových organizácií:

- *Poradňa Alexis n.o.,*
- *gynekologické ambulancie Gianna n.o. v Žiline, Tereška n.o. v Poprade,*
- *Tlakový hrniec n.o.*
- *Centrum konkrétnej pomoci FEMINA n.o. v Leviciach, Snine a Prešove*
- *Zachráňme životy, n.o.*